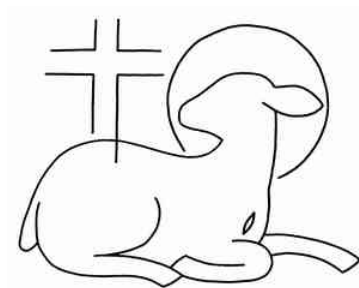

Samen aan het Avondmaal

Inhoudsopgave

Voorwoord		3
Toelichting gebruik boekje		3
Dag 1 Zondag	De grote maaltijd	4
Dag 2 Maandag	Vijf broden en twee vissen	5
Dag 3 Dinsdag	De Pesachmaaltijd	7
Dag 4 Woensdag	Elkaar de voeten wassen	9
Dag 5 Donderdag	De "laatste" maaltijd samen	10
Dag 6 Vrijdag	De Emmaüsgangers	12
Dag 7 Zaterdag	Op weg naar de Avondmaalsviering	13
Bijlagen		
Gedeelte uit catechese les 14 van 8 april 2015		14
Avondmaalsformulier		16

Voorwoord

Hierbij ontvangen jullie een dagboekje dat gebruikt kan worden om in de week voorafgaand aan de Avondmaalsviering dagelijks stil te staan bij de betekenis van het Avondmaal en er bewust naar toe te leven. Het idee is ontstaan naar aanleiding van de voorbereiding van de avond voor kinderen/tieners en hun ouders/verzorgers die meer willen weten over de betekenis van het Avondmaal. Echter iedereen kan het boekje gebruiken als een manier om zich voor te bereiden op de komende Avondmaalsviering.

Toelichting gebruik boekje

In de dagboekgedeelten is elke dag een Bijbelgedeelte, wat uitleg, een vraag en een verhaaltje, puzzel of kleurplaat te vinden. Neem ook de tijd om (samen) te bidden. Als je geen woorden weet is dat niet erg, want bidden is ook luisteren naar God. Omdat elk huisadres een boekje ontvangt, hebben we gekozen voor bruikbaarheid voor diverse leeftijden en niet voor volledigheid. Een gedeelte van de in dit voorjaar gehouden catechese les over de sacramenten is als bijlage toegevoegd.

Veel plezier met dit boekje!

Angela Bruil, Maikel de Kreek en Anneline Slaager

Dag 1 Zondag

De grote maaltijd

Lezen: Lucas 14: 16-23

Jezus vertelt een gelijkenis. Over een rijke heer, die mensen uitnodigt om aan zijn tafel te komen. Het samen eten, samen rond de tafel elkaar ontmoeten, is het symbool voor gemeenschap. De ander echt ontmoeten, elkaar leren kennen, rond de maaltijd. God wil niets liever dan dat Zijn tafel vol wordt. Hij wil dat wij Hem kennen en ontmoeten, dat we proeven en genieten van Zijn liefde en nabijheid, maar ook dat we genieten van al die mensen die aan die tafel zitten. En God zoekt net zo lang, totdat Zijn tafel vol zit, ook met mensen, en misschien juist wel met mensen die wij niet zouden uitzoeken.

De uitnodiging voor het feest is er, de vraag ligt bij jou... wil je mee vieren of heb je het ff te druk met school, sport, hobby? 't Is niet zo dat je met alles moet stoppen, maar je tijd misschien meer in het teken moet stellen van Gods Koninkrijk.

- Hoe ga jij om met je tijd, school, sport, hobby, vrienden...
- Hoe zou Jezus dit hebben gedaan? WWJD?

Dag 2 Maandag

Vijf broden en twee vissen

Lezen: Johannes 6: 1-15

‘Ik ben het brood dat leven geeft,’ zei Jezus. ‘Wie bij Mij komt zal geen honger meer hebben, en wie in Mij gelooft zal nooit meer dorst hebben.’ (Joh. 6: 35)

Als God ons uitnodigt aan Zijn tafel, dan is dit verhaal, en deze tekst hierboven, waar het over gaat: Hij wil ons leven vervullen. Onze honger stillen, onze dorst lessen, onze onrust vullen met Zijn vrede. Dat stukje brood en dat slokje wijn zijn een tastbaar bewijs dat Hij in ons leven wil zijn, en daar ook nooit meer uit weg wil gaan. Het is dus God die geeft. Maar, tegelijkertijd, moeten ook wij een stap zetten: ingaan op de uitnodiging, dat moeten we zelf doen, dat kan niemand anders voor ons doen. De jongen van vandaag geeft zonder terughoudendheid zijn broden en vissen aan Jezus.

Het was een drukke dag voor Jezus en zijn leerlingen.. Er had een hele grote groep mensen naar Jezus staan luisteren. En iedereen wilde met Jezus praten, of Hem vragen hen te helpen. Er was zelfs geen tijd om te eten. Nu is de zon aan het ondergaan en iedereen heeft honger. Stel je eens voor dat je zomaar bent beland in de tijd van Jezus en dat je net als al die anderen zit te luisteren naar Hem. Het is rond een uur of zes 's avonds en je krijgt trek. Hebben de anderen daar geen last van? Je kijkt om je heen, maar iedereen zit te luisteren. Oh, gelukkig, er zitten nog boterhammen in je zak. Ondertussen zien de leerlingen ook dat iedereen moet gaan eten, maar zij hebben niets. ‘Wie heeft er wat bij zich en wil delen?’ Jouw boterham is natuurlijk veel te weinig, het is eigenlijk niet eens genoeg voor jezelf! Er komt een jongen met vijf broden en twee vissen, daar kan je toch niks mee? Of toch wel? Jezus bidt en breekt het brood en er is genoeg voor iedereen, er is zelfs over...

- Wat zou jij doen? Je boterhammen zelf opeten.... of toch aan Jezus geven?
- Ouders zijn het voorbeeld voor hun kinderen, maar kan het ook andersom zijn?
- Wat zou je kunnen delen?

Dag 3 Dinsdag

De Pesachmaaltijd

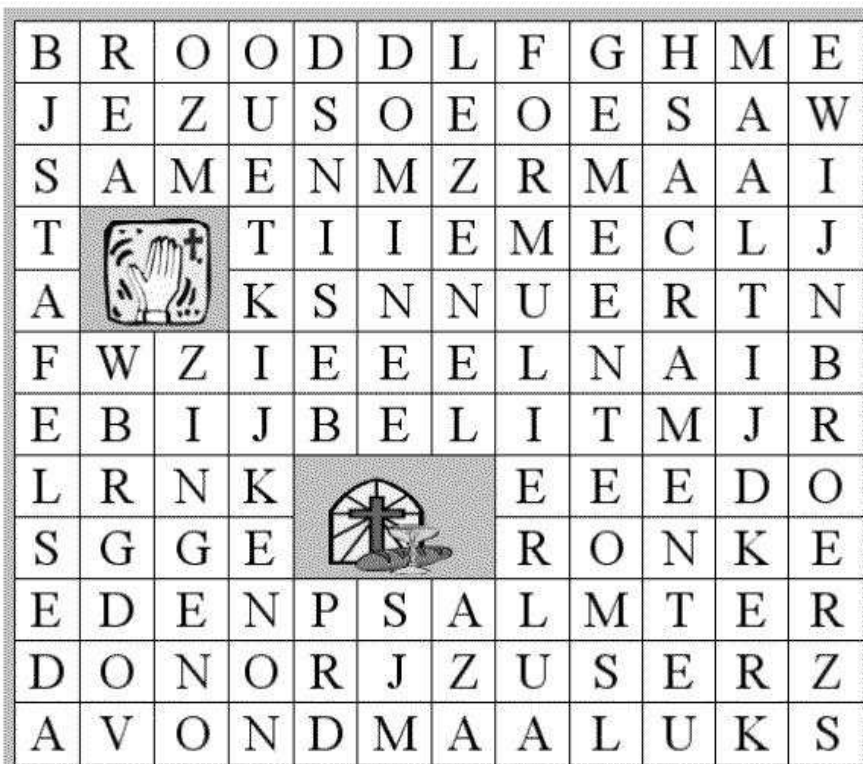
Lezen: Exodus 12:21-28

Kennen jullie nog het verhaal van de uittocht uit Egypte? Het volk Israël woonde in het land Egypte. Ze moesten daar elke dag heel hard werken als slaaf. Wie dat niet deed, werd geslagen of gedood. De mensen hadden nooit tijd om uit te rusten of om na te denken. En ze kregen nooit tijd om feest te vieren. Tien plagen waren er nodig om farao zover te krijgen het volk te laten gaan, ook die laatste afschuwelijke plaag. Alleen als de Israëlieten de instructies van Mozes opvolgden bleef hun dit lot bespaard en werden ze bevrijd uit Egypte. Pesach betekent 'voorbij-gaan': de engel van de Heer ging aan elke deur voorbij waar bloed van het lam op was gestreken.

Elk jaar, ook nu nog, wordt dit bevrijdingsfeest (Pesach of paasfeest) gevierd. Op Pesach eten de joden geen brood, maar matzes. Dat zijn ongerezen koeken, brood zonder gist. Ze denken dan terug aan de nacht dat het volk uit Egypte wegtrok en geen tijd had om brood te bakken dat moest rijzen. Ze maken ook hun huis schoon, zodat er geen kruimeltje brood met gist meer te vinden is. Pesach is het feest van het nieuwe leven (een leven in vrijheid) en een schoon huis doet daar aan denken. En de tafel staat gedekt voor de seider. Dat is de maaltijd waar elk jaar opnieuw het Pesachverhaal vertelt wordt. Ook Jezus vierde Pesach met zijn vrienden.

- Aan het begin van de Pesachmaaltijd vraagt de jongste van het gezin: "Waarom is deze avond anders dan andere avonden? De aanwezigen vertellen opnieuw het verhaal over hoe God hen bevrijdde uit Egypte. De avond is vol symbolen, de gedekte tafel helpt om uit te leggen wat het feest betekent. Je hebt net gelezen over de betekenis van de matzes. Op de gedekte Pesachtafel staan ook: de bekertjes met wijn, het botje, het ei, de groene groente, de zoete pasta, de bittere kruiden en het zoute water. Wat is de betekenis hiervan? (oplossing achterin)
- Als een (jong) kind aan jou vraagt: 'Waarom vieren wij het Avondmaal, en wat betekent het voor jou?' Wat zou jij dan antwoorden?

Woordzoeker

PSALM
 MAALTIJD
 BROOD
 ZUS
 KERK
 JEZUS
 SACRAMENT

GEMEENTE
 LEZEN
 BROER
 ZINGEN
 SAMEN
 DOMINEE

FORMULIER
 AVONDMAAL
 WIJN
 KIJKEN
 BIJBEL
 TAFEL

Dag 4 Woensdag

Elkaar de voeten wassen

Johannes 13:1-20

Misschien moet je daar niet aan denken, maar op de stoffige wegen worden blote voeten in sandalen best wel vies en het is fijn als je voeten gewassen worden voordat je aan de maaltijd gaat. Zeker als je bedenkt dat er in die tijd niet aangezeten, maar aangelegen werd! Jezus neemt in dit Bijbelgedeelte zelf die dienende taak onverwacht op zich. Er zijn maar weinig gelovigen die deze taak letterlijk op zich nemen.

- Zou je liever voeten wassen of je voeten laten wassen?
- Welke taken vind je niet zo leuk maar weet je tegelijkertijd dat je anderen er een groot plezier mee doet?

'Ik geef jullie een nieuw gebod: heb elkaar lief. Zoals ik jullie heb liefgehad, zo moeten jullie elkaar liefhebben. Aan jullie liefde voor elkaar zal iedereen zien dat jullie mijn leerlingen zijn.' (Joh. 13: 34)

Jezus liefde gaat zo ver dat Hij voor ons wil sterven. Eerst begrepen de leerlingen het niet, maar na zijn dood en opstanding wel.

- Waarmee zou jij vandaag iemand een plezier kunnen doen?

Dag 5 Donderdag

De “laatste” maaltijd samen

Lezen: Lucas 22:14-20

De laatste maaltijd die Jezus met zijn vrienden deelde, was zo'n Pesach maaltijd. Jezus gebruikt deze maaltijd om zijn vrienden te vertellen over het offer dat Hij gaat brengen. Met dit offer wil Hij laten zien dat Hij naar je kijkt en dat Hij zoveel van je houdt dat Hij bereid is om voor jou te sterven. Om ook jou te bevrijden. Na deze maaltijd werd Jezus gevangen genomen, en gedood aan het kruis. Uit liefde voor jou en mij!

Het Avondmaal is dus een bevrijdingsfeest! We vieren onze bevrijding van duisternis en zonde. Jezus stierf in onze plaats en maakte het zo weer goed tussen God en de mensen. Het gaat om het verbond dat God door het offer van Jezus met ons heeft gesloten

Jezus sprak deze woorden:

‘Doe dit telkens opnieuw om mij te gedenken.’

Jezus gedenken is aan Jezus denken, denken aan wat Hij heeft gedaan, wat Hij ons vandaag geeft door zijn Heilige Geest en in de toekomst als Hij terug komt op deze aarde!

Verhaaltje: Het zilveren trompetje

Woest is ze! Hoe durven ze! Met gymnastiek is het gebeurd: ze had haar kettinkje afgedaan. Het kettinkje met het zilveren trompetje. En iemand heeft het weggegrist! Iemand, in deze nieuwe klas, heeft het nu tussen zijn eigen spullen. En zij is het kwijt! Háár trompetje! Ze heeft het van Leo gekregen, op de avond voor ze met haar ouders gingen verhuizen. ‘Dan kun je nog eens aan me denken’, heeft Leo gezegd. Als ze het trompetje voelt of ziet, komt alles weer boven: het wonen in het Friese dorp, samen met Leo naar de

*muziekschool, het spelen in het muziekkorps, hun vriendschap, Leo zelf.....!
'Wacht maar', heeft Leo gezegd, 'in de vakantie kom ik je opzoeken op jullie
nieuwe boerderij in de polder!' En iedere keer wanneer ze het hangertje weer
ziet, weet ze het zeker: hij zal zeker doen wat hij heeft gezegd! Hé, wat is dat?
Iemand schuift een papiertje op haar tafel. Ze vouwt het open. Het trompetje!
Ze krijgt er een kleur van. Sorry, staat er op het briefje...*

- Wat vind jij van dit verhaal en wat heeft het te maken met het Avondmaal?

Dag 6 Vrijdag

De Emmaüsgangers

Lezen: Lucas 24:13-35

Twee vrienden lopen op straat, diep geschokt door de gebeurtenissen van de afgelopen dagen in Jeruzalem. Vol verdriet en ongelof over de dood van Jezus. Jezus komt naast hen lopen, maar zij herkennen Hem niet. Hij praat met hen, legt hen dingen uit; en pas als Hij het brood breekt, zien ze (en proeven ze!): het is de Heer!

Kleopas en zijn vriend herkenden Jezus aan het breken van het brood en het delen van de wijn. Toen wisten ze dat Hij in hun midden was. Als wij het brood breken en de wijn delen mogen we er ook aan denken dat Jezus nog steeds in ons midden is. Deze vrienden wisten ook niet hoe het in elkaar zat, maar zij hadden het geluk dat Jezus het hen zelf kwam uitleggen. Ook jij kunt Jezus zien in de mensen om je heen, en zo steeds meer leren over Hem. Misschien begrijp je vaak niks van de Bijbel, maar misschien kun je God vragen of Hij je, net als de Emmaüsgangers, wil laten begrijpen wat er nu precies staat.

- Ken jij mensen die je op Jezus vindt lijken?
- Waaraan zou Jezus te herkennen zijn?
- Maak eens een wandeling met iemand met wie je over het geloof in Jezus kan praten!

Dag 7 Zaterdag

Op weg naar de Avondmaalsviering

Niet in alle gemeenten wordt op dezelfde wijze het Avondmaal gevierd. Soms gaat men echt aan tafels zitten, of er wordt eerst brood uitgedeeld en daarna de wijn. Of er is verschil in inzicht. Er zijn gemeenten die eraan gewend zijn dat ook de jongste kinderen aan het Avondmaal gaan en er zijn gemeenten waar alleen de mensen aan het Avondmaal gaan die belijdenis hebben gedaan.

In onze gemeente vieren we elke eerste zondag van de maand het Avondmaal. Kinderen vanaf groep 7 van de basisschool, die de betekenis van het Avondmaal begrijpen, mogen met hun ouders/verzorgers meegaan naar voren en het avondmaal vieren. Een ouderling loopt langs de rijen en nodigt de mensen uit. Je loopt dan naar voren en ontvangt van de diaken de beker met wijn waaruit je een slokje neemt. Kinderen onder de 18 jaar ontvangen druivensap. Vervolgens ontvang je van de dominee een stukje brood wat je mee mag nemen naar je zitplaats. Er is ook glutenvrij brood. Pas als iedereen brood heeft gekregen wordt het tegelijkertijd gegeten. Tijdens de rondgang worden er verschillende liederen gezongen. Ook wordt er gebeden en gedankt. Het Avondmaal is voor iedereen die gelooft en belijdt dat Jezus Christus voor zijn of haar zonden aan het kruis is gegaan. Zijn dood en opstanding heeft de weg vrij gemaakt om bij God te komen in Zijn Koninkrijk. Christus is onze Verlosser en Zijn verzoeningsdaad aan het kruis is voor iedereen weggelegd.

Als je weten wil wat er tijdens de viering precies gezegd wordt dan kan je het avondmaalsformulier lezen dat als bijlage is toegevoegd.

- Praat met elkaar over de viering van het Avondmaal die zondag zal worden gehouden in de dienst. Hoe denk je er nu over? Waarom zou je wel of (nog) niet aan het Avondmaal gaan? Breng het samen in gebed bij de Heer!

We hopen dat dit boekje jou en je ouders/verzorgers geholpen heeft om na te denken en samen te praten over het vieren van het Avondmaal in onze gemeente.

Bijlagen:

Gedeelte uit catechese les 14 van 8 april 2015

Inleiding

Vandaag gaan we verder met 'Wat gebeurt er in een kerkdienst?' en hebben we het over twee sacramenten die we soms tegenkomen in kerkdiensten namelijk doop en Avondmaal. (Doop wordt in deze bijlage niet verder uitgewerkt.) Sacramenten zijn religieuze handelingen met bepaalde symbolen, waardoor de deelnemer zijn aandacht volledig op God richt. Sacramenten worden binnen de Gereformeerde Kerken gezien als genademiddelen. Zij staan naast de Bijbel, centraal in het leven van gelovigen. Sacramenten zijn er om gelovigen de belofte van het Evangelie, zoals deze beschreven staan in de Bijbel, beter te laten begrijpen. God openbaart zich in zijn Woord en Hij geeft zich aan ons in doop en Avondmaal. Wij mogen, door het lezen van de Bijbel en door deze sacramenten te gebruiken, weten wie Gods Zoon voor ons wil zijn. Hierdoor zijn wij getuige van Gods genade en liefde voor de mensen.

De Bijbel open!

Mattheüs 26 vers 26-30 Toen ze verder aten nam Jezus een brood, sprak het zegengebed uit, brak het brood en gaf de leerlingen ervan met de woorden: 'Neem, eet, dit is Mijn lichaam.' En Hij nam een beker, sprak het dankgebed uit en gaf hun de beker met de woorden: 'Drink allen hieruit, dit is Mijn bloed, het bloed van het verbond, dat voor velen wordt vergoten tot vergeving van zonden. Ik zeg jullie: vanaf vandaag zal Ik niet meer van de vrucht van de wijnstok drinken tot de dag komt dat Ik er met jullie opnieuw van zal drinken in het koninkrijk van Mijn Vader.' Nadat ze de lofzang hadden gezongen, vertrokken ze naar de Olijfberg.

Het Avondmaal

In de tekst van Mattheüs lezen we de instellingswoorden die gesproken worden wanneer er in de kerk Avondmaal gevierd wordt. In Mattheüs 26 wordt ons duidelijk gemaakt, dat Jezus op de avond voor zijn dood bijeenkwam met zijn leerlingen om het Pascha te vieren. Het Pascha is voor het Israëliësch volk één van de drie grote feesten, die jaarlijks gevierd worden. Het Pascha is ingesteld om de uittocht van het volk Israël uit Egypte te gedenken. Tijdens dit feest wordt er een lam geslacht. Na de slachting van het lam wordt het bloed van het dier op de deurposten gesmeerd. Dit komt overeen met de beschrijving van het Pascha feest in Exodus 12: 1-28. Daarna wordt het vlees van het lam gegeten met ongezuurde broden en bittere kruiden. Op deze wijze gedenken de Joden de verlossende daden van God. Voordat Jezus de maaltijd met zijn leerlingen begint, wast Hij de voeten van al zijn leerlingen. Uit deze handeling blijkt Jezus' nederigheid en liefde voor zijn volgelingen.

Tijdens de maaltijd laat Jezus merken dat Hij in die nacht door één van de twaalf leerlingen verraden zal worden. Daarom wordt deze viering ook wel het laatste Avondmaal genoemd. Het Avondmaal is dus met het Joodse Pascha verbonden, maar het is niet hetzelfde. Want Jezus brengt het brood en de wijn van de paasmaaltijd in verband met zijn naderende sterven. Als gastheer deelt Jezus het brood en de wijn uit. Het brood staat symbool voor Jezus' lichaam. Jezus heeft zijn lichaam gegeven voor ons. Hij is gekruisigd en gestorven om de mensen te redden en hen een eeuwig leven bij God te geven. De wijn staat symbool voor Jezus' bloed. Door het bloed van Jezus wordt de mens verzoend met God. Jezus is aan het kruis op Golgotha gestorven om de mensen te verzoenen met God. In navolging van de eerste christelijke gemeente vieren wij het Avondmaal in de kerk om te gedenken wat Jezus voor ons gedaan heeft. Hij is voor onze zonden gestorven. Hij is onze Redder! Wij kunnen onze eigen zonden niet dragen; dat heeft Jezus voor ons gedaan. Omdat we dit geloven en belijden, mogen we vierend aan het Avondmaal gaan. Wij delen in de overwinning, die Jezus behaald heeft op de dood. De dood is door Jezus verslagen. Door Jezus' komst en door zijn daden is het eeuwige leven voor ons weggelegd bij God. Wij mogen daarom Jezus aanvaarden als onze Heer en Heiland! Avondmaal vieren is uitzien naar de terugkomst van Jezus op aarde! Avondmaal vieren is verlangen naar wat komen gaat: een leven bij God!

Onthoud dat ...

- Sacramenten zijn religieuze handelingen met bepaalde symbolen die naast de Bijbel centraal staan in het leven van gelovigen. Sacramenten zijn er om gelovigen de belofte van het Evangelie beter te laten begrijpen.
- Het Avondmaal is met het Joodse Pascha verbonden, maar het is niet hetzelfde. Want Jezus brengt het brood en de wijn van de paasmaaltijd in verband met zijn naderende sterven. Als gastheer deelt Jezus het brood en de wijn uit. Het brood staat symbool voor Jezus' lichaam. Hij is gekruisigd en gestorven om de mensen te redden en hen een eeuwig leven bij God te geven. De wijn staat symbool voor Jezus' bloed. Door het bloed van Jezus wordt de mens verzoend met God.

Avondmaalsformulier

Ter voorbereiding op onze Avondmaalsviering lezen we nu van Lucas 22 vers 14-19: *'Toen het zover was, ging Hij samen met de apostelen aanliggen voor de maaltijd. Hij zei tegen hen: 'Ik heb er hevig naar verlangd dit Pesachmaal met jullie te eten voor de tijd van mijn lijden aanbreekt. Want ik zeg jullie: Ik zal geen Pesachmaal meer eten voordat het zijn vervulling heeft gevonden in het koninkrijk van God.'* Hij nam een beker, sprak het dankgebed uit en zei: *'Neem deze beker en geef hem aan elkaar door. Want ik zeg jullie: vanaf nu zal ik niet meer drinken van de vrucht van de wijnstok tot het koninkrijk van God gekomen is.'* En Hij nam een brood, sprak het dankgebed uit, brak het brood, deelde het uit en zei: *'Dit is mijn lichaam dat voor jullie gegeven wordt. Doe dit, telkens opnieuw, om Mij te gedenken.'*

Vandaag mogen we drinken en eten, gedenken en verkondigen. Gedenken betekent, dat je iets van vroeger zo belangrijk vindt, dat je er steeds aan terugdenkt en dat het daardoor eigenlijk steeds bij je is. Aan het Avondmaal gedenken wij de kruisdood van Jezus. We denken terug aan Golgotha en daar worden we stil van: Jezus hing aan het kruis in onze plaats. God is naar ons toegekomen met een nieuw verbond door het bloed van zijn Zoon. Door Avondmaal te vieren, onthouden we dat we daarvan leven en dat onze zonden en fouten thuis horen aan het kruis. Als we Avondmaal vieren, dan verkondigen wij ook, dat we samen geloven in Jezus en dat we met elkaar leven van zijn dood. Dus met hoeveel mensen we ook zijn of hoe verschillend we ook zijn: er is maar één lichaam van Jezus. Wij eten van dat ene brood, iedereen zijn eigen deel. Het Avondmaal maakt één. Het maakt ons stil, maar het maakt ons ook opgewekt. We geloven dat we het straks met Jezus persoonlijk vieren op de nieuwe aarde. Zover is het nog niet, maar we geloven

dat Hij aan het Avondmaal bij ons is. Daarom wordt iedereen die Jezus van harte liefheeft en gelooft dat Hij voor jouw zonden aan het kruis is gegaan, van harte uitgenodigd om het Avondmaal te vieren.

Wij doen dat deze keer op een lopende wijze. Zoals het in Lucas staat beschreven drinken we straks eerst de wijn uit de beker en daarna nemen we het brood tot ons. U wordt verzocht om een stukje brood te pakken, dat vast te houden en daarna weer te gaan zitten in de kerkzaal. We wachten dan totdat iedereen het brood heeft, zodat we gezamenlijk kunnen eten en gedenken wat Jezus voor ons heeft gedaan.

Woorden bij het schenken van de wijn:

De beker der dankzegging, waarvoor wij God dankzeggen, is de gemeenschap met het bloed van onze Here, Jezus Christus. Neemt, drinkt allen daaruit, gedenkt en gelooft dat het kostbare bloed van onze Here vergoten is tot een volkomen verzoening van al onze zonden. Amen.

Woorden bij het breken van het brood:

Het brood dat wij breken is de gemeenschap met het lichaam van onze Here, Jezus Christus. Neemt, eet, gedenkt en gelooft dat het lichaam van onze Here geofferd is tot een volkomen verzoening van al onze zonden. Amen.

Bronvermelding

Cathechese-les over Doop en Avondmaal, ds. Maikel de Kreek, april 2015

Dagboekjes over het Avondmaal, Nieuwe Kerk Utrecht, april 2013

In gesprek over het Avondmaal, De Brug, januari 2013

Uitleg over Joodse feesten en gebruiken, Susan Marcus, 2003

Oplossing vraag dag 3:

bekers met wijn - herinneren aan de beloften van God, God is degene die bevrijdt

het botje - herinnert aan het lam dat geslacht werd en waarvan het bloed aan de deurposten werd gestreken om de eerstgeborenen te redden

het ei - herinnert net als bij ons aan de lente

de groene groente - een groen kruid herinnert aan de lente en het dopen in het zoute water aan de tranen tijdens de slavernij

de zoete pasta - herinnert aan de specie die werd gebruikt om bakstenen te maken in Egypte

de bittere kruiden - herinneren aan de bitterheid van de slavernij